

labod

NOVO MESTO, 26. APR. 1973 L. III., ŠT. 1

novo obdobje razvoja naše tovarne

Že bežen pogled na prehojeno pot bi pokazal, da je bilo v razvoju naše tovarne več različnih obdobj. Pol stoletja ni tako dolga doba, pa vendar za delavce podjetja, ki se v pretežni meri razvija s sredstvi, ki jih je samo ustvarilo, dovolj dolga in pomembna.

Ko bi mogli prisluhniti vsem tistim, ki so v začetku razvoja naše dejavnosti na Dolenjskem opravljale vse delo z najbolj primitivnimi sredstvi, si same kupovale čolničke, stavkale, ker so bile praslabo plačane, pa tja do tegob druge svetovne vojne in po njej, bi hitro spoznali, koliko in kaj vse je šlo skozi pridne roke šivilij.

Bila so obdobja vzponov pa tudi nazadovanja, obdobja brezupnega čakanja, kajti pravega pogleda v bodoči razvoj tovarne ni bilo.

In tako so bila do sedaj žal pretežno obdobja, ko smo gledali naprej skorajda samo z enega izhodišča: delati in zopet delati ter vlagati naš trud v razvoj tovarne, da bi se čimprej dokopali do najnujnejših prostorov, strojev, obratnih sredstev in znanja.

To nam kažejo tudi uspehi in raven tovarne v lanskem letu, ko smo dosegli sledeče:

Kvalifikacijski sestav zaposlenih:

NK	51 delavcev	6,8
PK	114 delavcev	15,0
KV	546 delavcev	71,9
VK+SS	44 delavcev	4,5
Višja	11 delavcev	1,5
Visoka	2 delavca	0,3
SKUPAJ:	768 delavcev	100

Struktura:

93 % žensk
7 % moških

Povprečna starost kolektiva:
21 let.

Normirana delovna mesta
80,2 %

Proizvodna režija (TOZD)
11,7 %

Upravno prodajna režija
(STOZD) 8,1 %

Celotni
dohodek v l. 1972 104.037 din
Povprečno uporabljena
sredstva l. 1972 33.270 din
Povprečno uporabljena
osnovna sred. 10.886 din

Poslovni sklad 25.898 din
Dohodek na delavca
v dinarjih 49.260 din
OD na delavca 1.696 din
OD na delavca s skladom
skup. porabe 1.850 dina
Bruto ustvarjeni
skladi v l. 1972 13.314.000 din
ali 13,1 % od celotnega do-
hodka

ali 40,1 % od povpreč. upo-
rabljenih sredstev
ali 51,2 % na vložena lastna
sredstva

Dnevna proizvodnja okrog
10.000 srajc, od tega:

53 % domači trg
47 % izvoz (konvertibilno
področje)

Bruto vrednost
izvoza 2.074.513 US dol.

Neto devizni
priliv 661.688 US dol.

Kupci 31. 12. 1972
(neto načelo) 15.651.589 din

Dobavitelji (neto načelo)
— predplačilo 789.207 din

Povprečne zaloge surovin,
polizd. in izdelkov: 9,72 % od
celotnega dohodka.

Povprečne zaloge gotovih iz-
delkov : 3,18 % od celotnega
dohodka.

Koeficient obračanja obra-
tnih sredstev : 4,65.

Nabava surovin za domači
trg : 65 % iz domače proizvo-
dnje, 35 % iz uvoza.

Tovarna ima preko 10.000
m² sodobnih poslovnih prostoro-
v z najsodobnejšo opremo, ki
jo amortiziramo v štirih letih in
je praktično odpisana, sedanja
vrednost osnovnih sredstev zna-
ša le 10.886.000 din.

Če te dosežke primerjamo z
letom 1962, ki ga poznamo kot
prelomnico v našem razvoju,
ugotovimo:

— število zaposlenih smo po-
večali skoraj za 3 krat

— vrednost proizvodnje smo
povečali za 20 krat

— dohodek smo povečali za
40 krat

— osnovna sredstva smo po-
večali za 39 krat

— poslovni sklad smo pove-
čali za 78 krat

— osebni dohodek na zapo-
slenega smo povečali za 11 krat
itd.

15. februarja 1973 se je pri-
pojila k LABODU „DELTA“
Ptuj, ki zaposluje 360 delavcev.
Po sanaciji bo imela zmogljivost
ob istem številu zaposlenih en-
krat več kot sedaj, t.j. 5.000
srajc dnevno. Zasnove za leto
1973/1974:

— TOZD „LOČNA“ Novo mesto
400 del.

— TOZD „LIBNA“ Krško
400 del.

— TOZD „DELTA“ Ptuj
360 del.

— STOZD — skupne službe
102 del.

SKUPAJ: 1.262 del.

ZDRAVKO PETAN

Bruto produkt po sedanjih
cenah bo znašal 20 milijard S
din.

Perspektiva do leta 1980:
tri TOZD a 600 zaposlenih

1.800 zap.
STOZD — skupne službe
200 zap.

SKUPAJ: 2.000 zap.

Letna proizvodnja 6.000.000
srajc in 40 milijard S din celo-
tnega dohodka po sedanjih ce-
nah.

Naše požrtvovanje in neomaj-
no zaupanje v lastne sile se je
razplamtelo kot požar, ki s tre-
mi plameni žari in oznanja našo
prihodnost. Trije plameni so dan-
es stvarnost in postajajo sim-
bol in krmilo bodočnosti. Od-
slej bomo imeli v Labodu tri to-
varne srajce:

„Ločna“ Novo mesto, „Lib-
na“ Krško in „Delta“ Ptuj. Tri
največje slovenske reke so se
zile v skupni mogočni tok; na
obrežju Krke, Save in Drave so
se vgnzdili Labodi. Proizvajalci
treh tovarn srajc, združeni v La-
bodu, so hkrati postali najmoč-
nejši proizvajalci srajc pri nas in
se bodo tako še uspešneje prebi-
jali skozi ekonomske in druge
zapreke. Proizvajalci bodo
ustvarjali vedno več sredstev za
hitrejši razvoj in za povečanje
življenske ravni zaposlenih.

Sedaj imamo sredstva in zna-
nje, pa tudi več sil, da v krat-
kem postanemo poleg dobrih
proizvajalcev tudi vsestranski
samoupravljalci ne samo v to-
varni, marveč tudi v širši druž-
beni sredini.

Prvi predsednik slovenske
vlade, pokojni Boris Kidrič, je
ob osvoboditvi dejal: „Tovariši!
Sedaj ni čas za praznovanje, po-
jdimo na delo! Čaka nas poru-
šena domovina. Od junakov
borbe postanimo junaki dela!“

In za nas naj velja geslo: iz
junakov dela postanimo junaki
samoupravljalci.

ZDRAVKO PETAN

labod gre v 50. leto

Nekoliko nenavadna ugotovi-
tev, da gre LABOD že v 50. le-
to; tako za tistega, ki misli, da
gre za laboda—žival, kot za ti-
stega, ki le od daleč pozna to-
varno perila LABOD Novo me-
sto. Priznajmo, tudi med nami
je veliko takih, ki bi zardeli, če
bi morali pri priči razvozljati to
trditev. No, da ne bomo kdaj v
zadregi, še zlasti kot „LABO-
DOVCI“, naj postrežem z neka-
terimi ugotovitvami.

Najprej nekaj o tistem belem, ele-
gantnem, ponosnem in hkrati zelo
domačem ptiču, ki kot redkost že
nekaj let krasi dolino Krke. V pri-
ročnem leksikonu iz leta 1955 je za-
pisano: labod je ptica plovka, ima
belo perje in dolg vrat, živi v severni
Evropi, pozimi prilete nekateri celo
v naše kraje. Labodi živijo 100 let.
Zelo redka sta nekoliko manjši la-
bod s črnim vratom in popolnoma
črn labod.

Poglejte! Naenkrat take hitre pro-
storske in časovne razsežnosti. Ptica
plovka, ki si lahko privoščiti sicer
kratkotrajne polete nad nami, se
sprehodi ob bregovih rek in jezer in
se nato zibaje vgnezditi na mirnih vo-
dah. Pa 100 let življenja! Pa čisto
beli, beli s črnim vratom in čisto
črni labodi! Mar ni že v tem nekaj
posebnega, nekaj nevsakdanjega in
celo vzvišenega! Ali se je še treba
spraševati, zakaj pesniki in pisatelji
tako radi uporabijo krila laboda za
simbol in sintezo v svojih delih?

Že nekaj teh ugotovitev pojasnjuje
upravičenost in primernost, da je bil
ta „BELI IN ELEGANTEN LA-
BOD“ že v začetku razvoja proizvo-
dne srajc v Novem mestu izbran za
kvalitetno znamko. To je bilo že
prva leta po prvi svetovni vojni, in
tako gre naša tovarna LABOD zares
že v 50. leto. Ta zlati jubilej bomo
slovesno zaključili spomladi priho-
dne leto, praznovati pa ga bomo
pričeli že letos. Praznovali ga bomo
ponosni na dosežaj prehojeno pot in
ob pomembnih uspehih, ki smo jih
dosegli. Praznovali ga bomo na de-
lovnih popriščih, saj smo že danes
spodobni še povečati dosežene uspe-
he in izboljšati kvaliteto naših izdel-
kov.

Praznovali bomo še bolj strjeni, še
bolj predani načrtom socialističnih
odnosov in delavske solidarnosti.
Danes ni pred nami zapreke, ki je ne
bi mogli premagati, če se bomo
enotno zavzeli. To ne velja le za na-
loge proizvodne in ekonomske nara-
ve, ampak tudi za stanovanjska in
socialna vprašanja članov delovnega
kolektiva ter za ostala družbena
vprašanja. Zato naj ta prispevek
vzpodbudi k posebni aktivnosti vse
nas, proizvajalce in upravljalce, orga-
ne upravljanja in družbenopolitične
organizacije, da se bomo dobro pri-
pravili in dostojno proslavili ta veliki
jubilej v razvoju naše tovarne.

Naša gasilska desetina iz Novega mesta se zopet prebija v slovenski vrh

razmišljanje o bodoči politiki stanovanjske gradnje in financiranja

Med sredstvi, namenjenimi za družbeni standard delavcem zavzema nedvomno prvo mesto stanovanjska gradnja in financiranje. V članku obravnavam lastne poglede na to, za precejšnje število delavcev interesantno področje.

V preteklih šestih letih je Labod v financiranje stanovanjske gradnje vložil preko 4.000.000 din po takratni dinarski vrednosti in ceni stanovanj. Naložbe so bile naslednje:

- za nakup 22 najemniških stanovanj = 1.560.000 din
- 12 kupljenih – prodanih stanovanj = 769.000 din
- 110 posojil za gradnje in adaptacije = 1.795.000 din

V tem času je bilo zgrajenih s sredstvi delavcev in s posojilom podjetja okoli 60 družinskih hiš, adaptiranih pa 40 stanovanj. Poleg tega smo kupili s sredstvi podjetja 30 stanovanj. Nekaj od teh smo prodali. Razpredelnica št. 1 prikazuje, kakšne so bile naložbe in kdo so bili koristniki posojil.

Iz nje lahko povzamemo:

1. da znaša delež vložnih sredstev
 - za proizvajalce 1.364.000 din ali 30,79 %
 - za režijske delavce 1.345.000 din ali 30,36 %
 - za vodstvene – vodilne delavce 1.721.000 din ali 38,85 %

2. da smo vložili v eno stanovanjsko enoto:

- najemniških in prodanih stanovanj 77.500 din
- v individualni izgradnji in adaptacijah 16.318 din

Prvi vtis kaže, da so v ospredju vodstveni in vodilni delavci ter de-

lavci režijskih služb. Vendar je kolektivu znano, da je po zagotovitvi določenega števila kadrov in stanovanj zanje naša sedanja in bodoča naloga poskrbeti za stanovanja delavcev, tako v družbeni kot v individualni gradnji. Strokovne službe so predlagale, naj delavski svet čimprej začrta čvrsto stanovanjsko politiko na daljši rok.

Ubrali naj bi takšno pot, ki daje največ rešitev, to je največ stanovanj. Verjetno bi bila najboljša kombinirana akcija tista, ki smo jo predlagali delavskemu svetu. Za naslednje štetilno obdobje je predlog tak, kot ga kaže razpredelnica št. 2.

Predlog je mogoče razlagati in zagovarjati takole:

- delež, predviden za prisotne ali pozneje sprejete strokovnjake je verjetno nizek. Ker pa je k temu mogoče prišteti del sredstev za nova delovna mesta (povečana dejavnost podjetja in nova usmerjenost), je predlog sprejemljiv;

- za adaptacije in izboljšavo stanovanj je prav nameniti nekaj denarja, ker z majhno naložbo usposabljam dodatne stanovanjske enote in izboljšujemo stanovanjsko kulturo; individualna gradnja je doslej za podjetje pravzaprav najcenejša, čeprav to ni v skladu z drugimi interesi. Podrejeni se moramo urbaniškim zahtevam, vendar ne vem, kdo bi v mestu gradil individualne hiše po 500.000 din, kakršen je bil predlog za zidavo na zemljišču nad tovarno.

Zanimivo in poučno bi bilo ugotoviti, kako je naših 60 delavcev gradilo stanovanjske hiše, pa so zelo redki porabili več kot 150.000 din za vse stroške:

- tako imenovana „delavska“ (družbena) stanovanja so v tem predlogu najmočnejše zastopana. S temi bi reševali vse tiste delavce, ki so res ogroženi in nimajo možnosti, da bi kako drugače prišli do stanovanja, pa tudi tiste, kki bi financirali nakup, ali ki bi stanovanja sami kupili.

Realizacija programa, kot je prikazan, zahteva na leto več kot 3.000.000 din, virov stanovanjskih sredstev pa je na leto okrog 1.650.000 din. Tako so želje in potrebe eno, možnosti pa drugo. Četudi bi uspelo le pol zamisli, bo skupna akcija koristna in v dobro tistih, ki pričakujejo pomoč in razumevanje vseh članov kolektiva.

JOŽE LUZAR

RAZPREDELNICA 1

POTROŠNIKI	naj. in prod. stanov. št.	ind. gradnje in adapt. št.
– proizvodni delavci	7 429.000	67 935.000
– režijski delavci	9 584.000	42 761.000
– vodstveni in vodilni delavci	18 1.622.000	1 99.000
SKUPAJ:	34 2.635.000	110 1.795.000

RAPREDELNICA 2

NAMEN	delež	št. primerov	vrednost naložbe	naložba v enoto
za strokovnjake	7 %	4	1.000.000	250.000
za nova delovna mesta	15 %	11	1.800.000	170.000
za družbena delavska stanovanja	50 %	32	6.400.000	200.000
za adaptacije	8 %	50	1.000.000	20.000
za individualno gradnjo zaposlenih	20 %	40	2.400.000	60.000
SKUPAJ:	100 %	137	12.600.000	91.970

njihovi spomini ob 1. maju

ob nekem napadu težko ranjen v obe nogi. Tako je preživel čas do osvoboditve v raznih partizanskih bolnišnicah. Svobodo je dočakal kot vojni invalid.

Izhaja iz revne kmečke družine iz Štrekljevca pri Semiču. Da bi kdaj praznovali 1. maj pred vojno, se ne spominja, ker je bil še premajhen. Lepe spomine na 1. maj pa ima iz časov takoj po vojni. Pravi, da so ta praznik takrat bolj svečano praznovali kot ga danes. Težki medvojni časi so bili še živo v spominu, zato je vsakdo takrat drugače cenil svobodo in njene pridobitve.

V Labodu je zaposlen že 10 let. Ves ta čas je opravljal delo vodje računovodske službe. Te dolžnosti se je razbremenil v letošnjem letu, ko se je začel pripravljati za zasluženi pokoj.

Vsi v podjetju ga poznamo, toda le malokdo ve, kakšna je njegova življenjska pot. Lojze Golobič v svoji skromnosti le redko govori o tem.

Julka Žertuš je naša dolgoletna sodelavka. Zelo živo se spominja prvih povojnih let, ko je delala kot mladinska aktivistka na vasi. Za vsak državni praznik so pripravili proslavo, pri kateri je sodelovala skoraj vsa vas.

Najlepše spomine ima na proslavljanje 1. maja 1947. V povorki, ki so jo organizirali, je moral vsak predstaviti svoje delo. Njej so naložili na kmečki voz šivalni stroj in je morala šivati srajco. S kakšno vzniče-

PAVLA HUMAR (levo)

nostjo se je pripravljala na to praznovanje!

Julka Žertuš se je udeležila tudi mladinske delovne brigade na Pokljuki. Brigada je bila proglašena za najboljšo brigado leta. Na svojo mladinsko aktivnost je še danes zelo ponosna. Mladini želi, da bi znala ceniti tudi delo starejših in da bi se bolj aktivno vključevala v reševanje problematike današnjega časa.

Pavla Humar je po delovnem stažu v tovarni naš najstarejši sodelavec. Že leta 1936 je pričela delati srajce pri bivšem tovarnarju Medicu. Njeni spomini so vezani na to tovarno, in njene delovne zmage tudi. Triindvajsetkrat je bila proglašena za udarnika, in vsa ta priznanja so bila običajno podeljena ob 1. maju, prazniku dela.

„Lepi so bili tisti časi,“ nam je dejala. „Veliko tovarštva, odrekanja in delovnega poleta je bilo treba, da smo zgradili to, kar imamo! Včasih se mi zdi, da na to danes vse preveč pozabljamo. 16 let že delam z ljudmi kot brigadir. Vse se menja: stroji, tehnologija, ljudje in odnosi. Človek se danes kar težko znajde v tem hitrem tempu življenja.“

Da, res je tako. Ob svojem razmišljanju nam je pozabila povedati, da je njeno življenje že polnih 26 let povezano z našo zvezo komunistov in da je bila dolga leta članica organov upravljanja. Med drugim celo članica prvega delavskega sveta tovarne.

Jožica Nagelj je stara komaj 17 let, že dve leti pa je pri nas v Labodu. Takoj po končani osnovni šoli se je morala zaposliti, da bi pomagala preživljati še tri mlajše sestre, ki obiskujejo osnovno šolo. Doma imajo majhno kmetijo, ki pa ne daje dovolj za preživljanje 6-članske družine.

Ker je med najstarejšimi otroki v družini, mora vseskozi trdo delati. Njeni spomini na 1. maj so povezani z delom, saj so starši komaj čakali praznikov, da so imeli na kmetiji polno delovno zasedbo.

Tudi sedaj, ko je zaposlena, ves prosti čas prebije pri delu na polju. Prostega časa sploh ne pozna. Tolazi pa se, da bo bolje, ko bodo mlajši odrasli; takrat bo tudi njeno življenje drugačno.

Verjamemo ji, s svojo pridnostjo na delovnem mestu in v življenju bo doživela še veliko lepih 1. majev!

JULKA ŽERTUŠ

Lojze Golobič je kot 17-letni fant odšel v partizane. Tistih časov se zelo dobro spominja. Ko je prišel v partizane, je bil

LOJZE GOLOBIČ

JOŽICA NAGELJ

da bi se bolje spoznali

Ptuj se polagoma dviga z levega brega Drave proti skrajnemu jugovzhodnemu izrastku Slovenskih goric, kjer ga zaključuje mogočna stavba gradu, ki ima najlepši razgled na Dravsko polje. Po geografski legi je Ptuj središče Dravskega polja, Haloza in južnih Slovenskih goric.

Številne izkopanine pričajo o ilirsko-keltski naselbini vse do mlade kamene dobe.

Pred 1900 leti ustanovljen rimski Ptuj je najstarejše mesto v Sloveniji. Zanj je značilno, da je imel razen kamnitega mostu čez Dravo celo dva vodovoda, speljana izpod Pohorja.

Templja, rimski spomeniki in grobišča so kot neme pričee spremljale razvoj, propadanje in vzpon tega mesta.

V srednjem veku je Ptuju gospodaril zadnji slovenski papežski knez Kocelj, kasneje sluzburški škofje in nemški vladarji, v novem veku so habsburški in štajerski deželni postavili obrambno obzidje in kljubovali Turkom. Od gospodstva Marije Terezije preko dobe modernega kapitalizma, prebujanja slovenskih narodov, prve in druge svetovne vojne, terorja okupatorja, upora slovenjegaških partizanov do strašnega nemškega maščevanja in osvoboditve, vsemu so bili priče ti sloj in devetstoletni belosivi, od zoba časa zaznamovani rimski spomeniki.

V središču tega starega zgo-

dovinskega mesta je naša tovarna perila Delta.

Ustanovitelj Delte je bil demobilizirani mornariški kapetan Franjo Vrabič, doma iz okolice Celja.

Po prvi svetovni vojni, leta 1920, je bila ustanovljena kot šiviljska zadruga „Delta“, začeli pa so z desetinami delavkami in šestimi šivalnimi stroji.

Zakaj naziv Delta? Ideja se je Vrabiču porodila proti koncu njegovega aktivnega službovanja v mornarici. Ko je razmišljal o svojem bodočem poklicu, se je odločil za proizvodnjo izdelka, po katerem bi bilo čim večje povpraševanje. Vsa zadnja leta je živel v glavnem med moško družbo — mornarji. Kaj bi ti, ko se bodo vrnili domov, najbolj potrebovali? Najbližja bi jim bila civilna moška srajca. Krojile, sešile in zlikale jih bodo spretno roke mladih deklet, eno za drugo, eno za drugo, veliko srajc, ki se bodo ponosno kot beli labodi v nepreglednih množicah, kot veletok izlivali v morje potrošnikov, kot afriški Nil s svojimi številnimi rokavi v obliki delte. Tako je prišla šiviljska zadruga do svojega naziva „Delta“.

Z leti se je povečevalo število strojev in zaposlenih. Pred drugo svetovno vojno je Franjo Lenart v prostorih sedanjega Delte ustanovil izdelovalnico perila. Lastnik je bil med drugo svetovno vojno izseljen, nekaj let po njegovi vrnitvi pa sta bili Delta in Izdelovalnica perila podzavljene in združeni pod isto streho kot Invalidsko podjetje tovarna perila in konfekcije, kasneje preimenovano ponovno v Tovarna perila in konfekcije „Delta“ Ptuj.

V vseh letih poslovanja od 1948 leta naprej so se vrstili uspehi in neuspehi.

Poleg moškega perila smo delali se zaščitne delavske obleke, balonske plašče, ženska krila, bluže in obleke, otroške plašče in se kasneje zopet vrnili na skoraj izključno izdelavo moškega perila, pretežno moške srajce.

Leta 1950 je štel kolektiv 218 zaposlenih. Bil je izvoljen prvi delavski svet, ki je prevzel upravljanje in s tem uresničil geslo „Tovarne delavcem!“

Leta 1962 smo kupili 65 brzošivalnih strojev znamke Singer, s 5000 vbodi na minuto, in kompletno strojno opremo za likanje moških srajc; takrat je bilo 350 zaposlenih. Pridobitev novih strojev je dvignila produktivnost proizvodnje in kvaliteto izdelkov. Razstavljali smo na sejmihi v Ptuj, Mariboru, Zagrebu, Ljubljani, Beogradu, Leskovcu in Skopju. Za naše izdelke smo dobivali zlate in srebrne medalje, diplome in pohvale. Delali smo tudi za izvoz, pretežno v zapadne države.

Težave so se pričele pred petimi leti, ko smo imeli v zalogi večjo količino nylon srajc. Cena temu izdelku je

občutno padla in morali smo jo — za nas zelo boleče — močno znižati. Razliko v ceni smo razdelili na 5 let in zaradi tega v letu 1969 prikazali izgubo v višini 22 starih milijonov dinarjev. To smo sicer pokrili iz lastnega rezervnega sklada, vendar smo morali izdelati sanacijski program s predvidenimi potrebami po obratnih in investicijskih sredstvih, ki naj bi pripomogla k delni preusmeritvi proizvodnje, rešitvi nelikvidnosti in bodočemu razvoju Delte.

Od naših resničnih naporov za trajno izboljšanje stanja Delte preko razmišljanj, razgovorov, sestankov in posvetovanj o poslovno tehničnem sodelovanju, pripojitvi k močnejšemu poslovnemu partnerju, do izvedbe referenduma za pripojitev v tovarno perila LABOD kot temeljna organizacija združenega dela, sta pretekli dve leti, polni negotovosti in tudi bojazni.

Petnajstega februarja smo glasovali na referendumu, in danes z zaupanjem gledamo v prihodnost.

Osmi marec smo že praznovali v novi jedilnici. Imamo zajtrk in toplo malico, urejamo garderobo in novo likalnico; vse to bo gotovo že v začetku maja. V nekaterih ptujskih kolektivih že govorijo: „Temu se pravi skrb za človeka. Zakaj bi še pri nas ne bilo tako?“

„Težko že čakamo na nove stoji in izboljšave v tehnološkem procesu, da bomo pokazale, da znamo in kako znamo delati,“ pravijo naše šivilje in likarice.

Zavedamo se, da bomo s skupnimi napori in s sodelovanjem dosegli cilj, ki smo si ga zastavili, to je uspešno poslovanje in razvoj TOZD Delte in celotnega podjetja Labod.

Razstavni paviljon naše tovarne na letošnjem spomladanskem zagrebškem velesejmu (Foto: M. Vesel)

ustanavljamo komisije samoupravnega delavskega nadzora

V tem mesecu smo v tovarni pristopili k volitvam komisij samoupravnega delavskega nadzora. Razpravljanja o potrebnosti in koristnosti samoupravnega delavskega nadzora je bilo dovolj in preveč.

Komisije bodo organi delovnih skupnosti temeljnih organizacij združenega dela. Pri svojem delovanju bodo komisije dolžne upoštevati načela socialistične morale, zakonitosti, materialne resnice, sodelovale bodo z drugimi organi in organizacijami v temeljnih organizacijah združenega dela in v delovni organizaciji kot celoti. Svoje ugotovitve in predloge bodo komisije posredovale zborom delovnih ljudi in delavskim svetom temeljnih organizacij združenega dela.

Odveč je poudarjati, da smo vsi skupaj, posebej pa še komisije, dolžni preprečevati in odpravljati:

— odtujevanje samoupravnih pravic delovnih ljudi in zlorabe v njihovo škodo,

— povzročanje škode na objektih, strojih, imetju in vsaka druga škodljiva delovanja,

— nevestno opravljanje funkcij in dolžnosti in nevestno poslovanje,

— kršitve poslovne morale in dobrih poslovnih običajev,

— pojave podkupovanja, kraje in korupcije,

— kršitve poslovnih, službenih in drugih tajnosti,

— kršitve reda in motenje proizvodnje,

— neracionalno poslovanje in vse oblike razsipništva,

— kršitve določil samoupravnih aktov in sklepov organov upravljanja,

— nepravilnosti v finančnem in materialnem poslovanju itd.

S statuti temeljnih organizacij združenega dela in s samoupravnim sporazumom bomo določili način, po katerem opravljajo komisije svojo funkcijo, njihovo organiziranost, status, pooblastila, način obveščanja članov delovne skupnosti in organov ter še nekatera druga določila, ki so potrebna da bodo komisije samostojno in odgovorno delovale.

Spomnimo se na koncu na ustavna dopolnila in ustavo, ki pravijo: Delovni ljudje, ki delajo s sredstvi za proizvodnjo v družbeni lastnini, neposredno upravljajo s temi sredstvi v lastnem interesu in interesu družbene skupnosti in so pri tem odgovorni eni drugim in družbeni skupnosti.

zdaj pa razumem...

Mali človek sem. Nisem sam kriv, če kdaj kaj ne razumem in trmasto vztrajam na pojasnilu. Tudi tistega dne sem vprašal predsednika zbora, kako se izračuna najvišji osebni dohodek po našem sporazumu. Presenečeno me je pogledal, nejevoljno pobrskal po kupu papirjev, ki jih je imel pred seboj na mizi, in dejal:

„Preseneča me, tovariš, da iz tega delate problem. Ta stvar je vendar že popolnoma jasna in enostavna, saj formule nismo spremenili! Poglejte, dragi tovariši! Najprej izračunamo formulo VO. Ta vsebuje PSO, KOD 1 in PSZ. Nato izračunamo formulo KN. Rezultat dobimo tako, da KD pomnožimo s KOR, prištejemo VO, množimo s KMR in delimo s seštevkom KD in VO. No, in končno izračunamo NOD. DI pomnožimo s KN in s seštevkom 1 plus RFS.“

Vidite, tako lepo mi je to povedal, da mi je zelo sapo. Se k sebi nisem prišel, ko me je vprašal: „Tovariš, ali sedaj razumete?“

Oči prisotnih so boljčale vame. Moja ušesa so bila vedno bolj vroča in izpod pazduhe mi je tekel hladen potoček znoj. Prvič si nisem mogel kaj, da ne bi lagal. Na glas in vzhričeno sem dejal: „Ja, zdaj pa razumem!“

In vi tudi, kajne?!

Jože Mali

20 naših delavk na odvzemu krvi

Krvodajalstvo, ta humana in prepotrebna samopomoč ljudi, je pri nas našla svoje mesto. Lani je darovalo kri 70 naših delavk in delavcev. Letos 10. aprila pa so darovale kri naslednje naše delavke: Joža Kovač, Danica Zalokar, Sonja Petric, Jožica Rozman, Majda Blažič, Štefica Mravinac, Slavka Varlec, Anica Koželj, Marija Rifelj, Lučka Pavlin, Franc Hrovatič, Milena Pirnar, Marija Fink, Anica Pureber, Anica Kastelic, Marjana Kukman, Danica Judež, Milka Gazvoda, Marija Primc in Nevena Grujič.

Zahvaljujemo se jim za podarjeno kri v imenu vseh tistih, ki jo bodo potrebovali.

Prvi vtis o novih šivalnih strojih JUKI je zelo dober. Strokovnjaki in tiste, ki so jih preizkušale, trdijo, da so šivi lepi in gladki in delo lahko. Takih strojev bi v naši tovarni rabili najmanj 100.

trg, kvaliteta in težave v letošnjem letu

V naši socialistični družbi poteka menjava dobrin iz proizvodnje v potrošnjo preko trga, zato so tu nujno prisotne tržne zakonitosti, ponudbe in povpraševanja.

Že s samo definicijo tržnega gospodarstva je Marx dokazal, da konkretno delo ustvarja uporabno vrednost. Na trgu pa se to delo posploši v abstraktno, uporabna vrednost pa preide v vrednost, katere denarni izraz je cena. Proizvod tako dobi značaj blaga. Vrednost vloženega dela trg priznava samo do višine družbeno potrebnega, v našem primeru pogojenega s kvaliteto izdelavo, pravočasno dobavo glede na sezono in odgovarjajočo modo v desenu in kroju.

Te tržne zakonitosti, značilne tudi za kapitalistično družbo, so v naši samoupravni družbi povzročile nepravilno razdelitev dohodka. Trgovina je izko-

ristila svoj monopolni položaj in je imela večje dohodke, kot je to družbeno opravičljivo. Upamo, da bodo nova ustavna dopolnila ta medsebojna razmerja postavila v opravičljive družbene okvire.

Naše podjetje je doseglo v zadnjem času nadpovprečne rezultate, to pa zavoljo nadpovprečne produktivnosti in ostalih zgornjih faktorjev.

V letošnjem letu se kaže močno upadanje konjunktura na domačem trgu. Vsako upadanje kupne moči zaradi stabilizacijskih ukrepov in delnih podražitev nujnih življenjskih stroškov (hrana, stanovanje, električna energija) se najprej odrazi na manjši potrošnji tekstilnih izdelkov. Prav tako je onemogočena prodaja naših izdelkov na potrošniški kredit, ker je spodnja meja za tovrstno prodajo 400.— din za enoto proizvoda.

Močno bo padla tudi rentabilnost in ekonomičnost v celotni tekstilni industriji zaradi znatne podražitve tekstilnih surovin na svetovnem trgu (revalorizacija valut), na drugi strani pa so cene pod družbeno kontrolo. Vsaka morebitna podražitev pa bi še bolj zavrla že tako majhno potrošnjo.

Obenem bi tudi opozoril na zelo slabe vremenske pogoje, ki negativno vplivajo na prodajo sezonskega blaga. Ti ukrepi naše podjetje niso našli neprimernosti. Pravočasno smo povečali število trgovskih zastopnikov in se tako izognili prodaji preko grosistov. Posamezne boljše

kupce smo vezali s kreditnimi aranžmani.

Kljub temu, da imamo blago za prvo polletje skoraj v celoti razprodano, moramo biti oprezní, ker kupci iščejo najmanjše vzroke, da lahko blago vrnejo zaradi slabe kvalitete ali stornirajo naročilo zaradi nepravočasne dobave. Naloga nas vseh je, da do tega ne pride, oziroma da jim s solidno izdelavo ne dajemo te možnosti.

V tej težki situaciji na domačem trgu ohrabrujoče deluje naša uspešna vključitev v mednarodno delitev dela z rentabilnim izvozom na konvertibilno področje. Letos bomo morali zaradi povečanja kapacitet v Delti in težke situacije na domačem trgu izvoziti več kot 50 % naših proizvodnih zmogljivosti.

Naši osebni dohodki so vezani z okviri družbenega dogovora in samoupravnega sporazuma na izpolnitev planskih nalog in realizacijo le-teh, s primernim dobičkom, potrebnim za razširjeno reprodukcijo in izplačilo stimulatívne dela. Komercialna služba bo to realizacijo omogočila samo s kvalitativnimi proizvodi in pravočasno izdelavo.

NIKO HRNJAK

Letos 7. aprila je minilo 25 let od ustanovitve svetovne zdravstvene organizacije. Letošnja obletnica je bila posvečena temi „Zdravje se začne doma“. Naša sindikalna organizacija bo organizirala dvojne predavanj, namenjenih predvsem mladim mamam in bodočim materam. Čas in kraj predavanja bomo sporočili.

TOZD „LIBNA“ v Krškem bo v letu 1974 zaposlila še 400 delavcev. Na sliki: delavka iz krške tovarne.

končana je mladinska politična šola

V februarju smo skupaj z občinskimi komiteji ZM organizirali mladinsko politično šolo. Obsegala je 45 ur predavanj. Iz naše mladinske organizacije je bilo v šoli 30 mladink in mladincev.

Namen te šole je bil, da usposobi mlade proizvajalce v delovnih organizacijah za prevzemanje odgovornih političnih nalog v TOZD in da se temeljito seznani z gospodarstvom in samoupravljanjem v TOZD in skupnosti podjetja.

Šola je svoj namen dosegla. Opozorila pa nas je na potrebo po nadaljnjem usposabljanju mladih proizvajalcev. Tako smo že pričeli razmišljati o nadaljevanju politične šole.

Menimo, da je tak način družbenopolitičnega izobraževanja mladih v naši tovarni prepotraben, saj ni naša dolžnost samo proizvajati, temveč moramo tudi aktivno družbenopolitično in samoupravno delovati.

kako z denarjem?

Pomembnejši sklepi zadnje seje centralnega delavskega sveta

Centralni delavski svet se je 14. marca sestel v razširjenem sestavu z delegati iz Delte Ptuj. Osrednja točka dnevnega reda je bila uskladitev in verifikacija načrta za leto 1973. Ker so nam osnove gospodarskega načrta že znane iz javne razprave o njem, posredujemo le tiste sklepe, ki dopolnjujejo ali spreminjajo določila gospodarskega načrta.

1. Gospodarski načrt obsega naslednji program investicij:

- dograditev skladiščnih prostorov in garderobe v Novem mestu, približno 1.600.000 din;
- zamenjava in preureditev centralne kurjave v Novem mestu, približno 800.000 din;
- investicije za adaptacijo v Delti skupaj s sredstvi za vzdrževanje, približno 1.200.000 din;

- investicijske naložbe v trgovske hiše — posojila, največ 2.000.000 din v letu 1973;
- klimatske naprave v Novem mestu in po možnosti v Krškem, približno 600.000 din;
- investicije v opremo v vseh TOZD, približno 6.000.000 din;
- notranji oplek poslovnih prostorov v Novem mestu in Krškem ter ureditev športnih in rekreacijskih prostorov, približno 600.000 din iz sredstev za vzdrževanje.

Pri investicijskih vlaganjih je treba iskati tudi druge vire — kredite. V nobenem primeru ne sme biti ogroženo normalno poslovanje podjetja. Prednost pri investicijskih naložbah imajo klimatske naprave in strojna oprema.

2. Delavski svet je razpravljal o osnovah financiranja stanovanjske izgradnje in določil naslednja izhodišča:

- za delavska stanovanja v družbeni lasti in organizirano gradnjo 60 % zbranih sredstev ali 6.000.000 din;
- za adaptacije 10 % zbranih sredstev ali 1.000.000 dinarjev;
- za individualno gradnjo 30 % zbranih sredstev ali 3.000.000 din;
- delo ob sobotah, katerih dohodek je namenjen za solidarnostni sklad tovarne, se obračunava kot redno delo (bruto znesek);
- posebej je treba določiti kriterije za uporabljanje teh sredstev in javno poročati o uporabljanju sredstev;

- v podjetju bi kazalo uvesti zbiranje sredstev tudi na ta način, da bi lahko sleherni delavec svoja sredstva vložil kot posojilo podjetju. Posojilo bi podjetje obrestovalo s 7,5 % obrestno mero;

- centralni delavski svet je potrdil predlog komisije za družbeni standard, s katerim se v letošnjem letu podeli kredite 25 prosiščem iz tovarne v Novem mestu, v skupni višini 530.000 din, in 19 prosiščem iz tovarne v Krškem, v skupni višini 430.000 dinarjev. Se vnaprej pa ostaja v veljavi določilo, da financiramo izgradnjo od tretje faze naprej, pod pogojem, da se delavec z odobrenim kreditom v letu 1973 vseli v svoje novo stanovanje.

3. Sprejet je bil predlog o povračilu stroškov prevoza zaposlenih na delo in iz dela po naslednji lestvici:

- relacija do 3 km 0 din mesečno
- relacija od 3-5 km 20 din mesečno

- relacija od 5-10 km 30 din mesečno
- relacija od 10-15 km 50 din mesečno
- relacija od 15-20 km 80 din mesečno
- relacija nad 20 km 100 din mesečno

Povračilo pripada vsem delavcem ne glede na način prevoza oziroma prihoda na delo. Osnova za določanje relacij je vas — center vasi, kjer delavec stanuje, po javno priznanih oddaljenostih.

4. Delavski svet je uskladil obliko

dodatka na delovno dobo in določil:

- dodatek na delovno dobo se obračunava za vso delovno dobo, vpisano v delovno knjižico posameznika, in sicer 0,03 din na uro. Tak obračun velja od 1. marca dalje, razlike pa se izplačajo v aprilu.

5. Iz naslova delitve dohodka za prvo tromesečje letošnjega leta se pred praznikom, 27. aprilom, izplača že rezerviran delež OD po zaključnem računu. Točno višino naj določi na podlagi analize poslovnih odbor. Osnova za izračun naj bo dosežen OD posameznika v prvem tromesečju.

6. Delavski svet je uskladil tudi nove osnove OD za leto 1973. Pri tem je zanimivo, da bo poslej najnižji OD za poln delovni čas ob normalnem delovnem učinku 1.201 din.

Lestvica osnov bo razobešana na oglasni deski. Sklep velja od 1. marca dalje.

Ko je delavski svet opravil še nekaj manjših uskladitev, je potrdil gospodarski načrt za leto 1973.

Delavski svet je na tej seji sklenil, da Labod pristopi k sporazumu o višini dohodkov iz prispevka za zdravstveno zavarovanje delavcev in kmetov v letu 1973. Odobril je tudi podpis pogodbe o poslovnem sodelovanju s Poslovnim združenjem tekstilne konfeksije Jugoslavije.

Ostale sklepe delavskega sveta boste lahko prebrali iz zapisnika, ki bo razobešen na oglasnih deskah.

Justi Lavrič, Stane Vesel in Justi Kebelj v svojem modnem kotičku med vzorci za letošnji spomladanski zagrebški velesejem (Foto: Sandi Mikulan)

obisk na delovnem mestu

Ko sem prišel k njim v vzorčni oddelek, si nisem mislil, da bo razgovor stekel tako prijetno. Naše „vzorčne“ šivilje Justi Lavrič, Justi Kebelj, Darinka Pavlin in njihov vodja Stane Vesel so mi hitro dejali:

„Kar pogledajte, kaj delamo! Vzorec za vzorcem. Vsak je nekaj posebnega in vsakemu se je treba posebej posvetiti.“

In tako sem se še sam nehote vključil v razgovor.

„Koliko vzorcev pa ste do sedaj naredili?“

„Le kdo bi štel,“ so mi odgovorili. „Povprečno naredimo 12–15 srajc na dan. Med temi so tudi srajce, ki jih delamo po naročilu. Veste, kar precej tisoč jih je šlo skozi naše roke. Na vseh sejmih doma so si jih ogledovali kupci. Pa tudi zunaj naših meja so šle naše srajce, nazadnje celo k Diorju v Pariz!“

„Pa je bila ta modna hiša zadovoljna z vzorci, ki ste jih izdelali?“ „Da, še prav pohvalili so jih,“ so s ponosom povedali.

Ko sem jih opazoval pri delu in mislil na to, da je to delo utrudljivo in izpostavljeno velikim psihičnim obremenitvam, se mi je mimogrede izmuznilo vprašanje, kaj mislijo o svojem poklicu.

„Jokale smo, da veste, ko smo šle iz proizvodnje v ta oddelek. No, sčasoma pa se človek navadi tudi takega dirandaja, kakršen je pri nas. V vsako srajco vsijemo delček sebe. Po tolikih letih dela se človek navadi na to, da mora biti izredno natančen in vsestranski, saj mora vsakdo izmed nas narediti vse, kar je na srajci. Še celo več! Preizkušamo nove vrste tkanin, podlog in kaj vemo kaj vse še. Tako se že poznamo, da pri delu čutimo kaj misli drugi.“

„Pa tudi težave imamo, veste! Preveč smo odmaknjeni od proizvodnje. Ena izmed nas je skorajda stalno na poti. Radi bi bili bližje šivalnici. Ta izguba časa se presneto pozna, saj je običajno tako, da bi srajce, ki jih delamo, morale biti že gotove! Veste, ni lahko delati tako!“

Pa še res je, sem si mislil, ko sem se spuščal po stopnicah navzdol. Ta razgovor mi je tudi potrdil staro resnico: ni dovolj poznati le samo delo in odgovornost, premalo poznamo težave človeka. Ne samo jaz, tudi drugi!

Milan Bratož

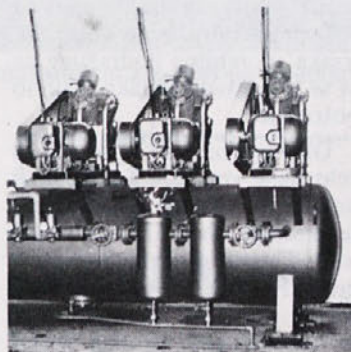
vesti

Za tovarno v Novem mestu so izdelani načrti za preureditev načina kurjenja iz sedanjega trdega goriva na lahko kurilno olje. Sedanje peči so potrebne večjega popravila. Nove naprave bodo delovale avtomatsko. In še zanimivost: tovarniški dimnik bo odslej 6 metrov višji!

Po 6 letih dela v novi tovarni se nam je nabralo na medkrovju v proizvodnih prostorih v Novem mestu toliko prahu, da ga sami nismo mogli odstraniti. Za pomoč smo morali prositi podjetje SNAGA iz Ljubljane, ki ima za tako delo ustrezne naprave.

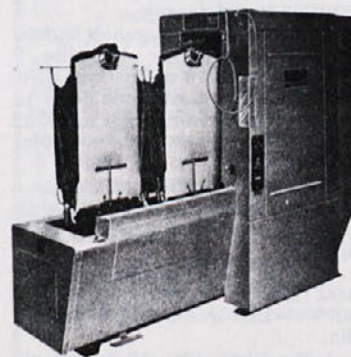
V marcu je aktiv mladine v Novem mestu ustanovil še eno žensko rokometno ekipo. S treningom so že začeli. Želimo jim veliko uspeha!

Za tovarno v Krškem pripravljajo načrte za novo kompresorsko postajo. Nova postaja naj bi bila enakih kapacitet kot v Novem mestu.

Z novo kompresorsko postajo v Novem mestu, ki je začela poskusno obratovati 11. aprila, smo veliko pridobili. Iz glavnega voda bo mogoče napeljati zrak povsod tja, kamor bo tehnologija to zahtevala. Tudi ti stroji delujejo avtomatsko.

AJAX
PRESSES
DFB

Preko firme SACOM iz Švice smo naročili dve novi preši AJAX APAR-ALL za likanje srajc. Prva, ki je namenjena za likalnico v Novem mestu, je že v tovarni. Preša ima dva nastavka, ki se lahko zamenjujeta, tako da je možno likanje vseh vrst srajc, tudi otroških. Preša deluje na principu komprimiranega zraka in omogoča odlično kvaliteto. Cena stroja brez carine je 252.000 dinarjev. Konec aprila ali v začetku maja bodo enako prešo dobili v Delti v Ptuj.

andrej marinc v labodu

Predsednik republiškega izvršnega sveta je bil v soboto, 7. aprila, na obisku v novomeški občini. S predstavniki občinske skupščine, družbenopolitičnih in gospodarskih organizacij je obiskal tudi našo tovarno. Seznanili smo ga z našim dosedanjim razvojem, z načrti za prihodnost in z našim delom (slika na naslovni strani!)

Z zanimanjem je sledil tem razlagam, saj je naša tovarna v zadnjih letih hitro napredovala in postala eden največjih proizvajalcev srajc v Jugoslaviji.

Obisk predsednika izvršnega sveta v naši tovarni je prav gotovo odraz zanimanja za naše delo in priznanje našim dosežkom.

Naročili smo načrt za postavitev klimatskih naprav v likalnici v Novem mestu in v pripravi dela. Naprave bodo takšne, da bodo zmanjševale notranjo temperaturo zraka in ga istočasno vlažile. S temi napravami bo rešen tudi problem prevelikih razlik v temperaturi zraka v višini nog in prsi, kar je sedaj povzročalo razna prehladna obolenja.

V letošnjem letu načrtujemo izgradnjo novih garderobnih prostorov v tovarni v Novem mestu. Kaže, da bomo dobili tudi nov vhod v tovarno, in sicer mimo pokopališča, za Gasilnim domom v garderobo. Tudi avtobusno postajališče bomo premestili na ploščad pod Labodovim blokom in uredili novo ob zelenici Gasilskega doma. Vsi ti načrti bi morali biti izpeljani do jeseni.

Naša rokometna ekipa in strelke so se prijavile za nastop na letošnji Tekstiliadi, ki bo 1., 2. in 3. julija v Tetovu v Makedoniji. Tokrat se prvič pojavljamo na naši največji stanovski športni prireditvi.

Izvršni odbor sindikalne podružnice je odobril naši delavki Jožici Zoran, industrijski šivilji, 2000 novih dinarjev pomoči ob izgubi očeta in tragični smrti stare mame v prometni nesreči pri Otočcu pretekli teden.

labod

LABOD je glasilo delovne skupnosti Tovarne perila LABOD Novo mesto, izhaja vsako drugo sredo v mesecu v nakladi 1500 izvodov. Ureja ga uredniški odbor. Glavni in odgovorni urednik: Milan Bratož. Tehnični urednik: Marjan Moškon. Stavke, filmi in prelom – ČZP Dolenjski list, tiska – KNJIGOTISK, Novo mesto